

J. A. Hansen: Jeg ønskede endnu en gang at fremhæve, hvad den ærede Rigsdagsmand for Viborg Amts 2den Valgfreds (Bregendahl) gjorde opmærksom paa, og hvad der efter min Mening tilfulde begrundet mit Forslag om, at der ogsaa skal være en Afstandsbestemmelse for de i Paragraphen nævnte Haandværkere. Nu er det jo nemlig aldeles forbudt Landhaandværkerne at arbejde for Kjøbstæderne; naar man erindrer det, og at Loven vil give dem Tilladelse dertil, saa troer jeg, man maa indrømme, at det er en saa stor Forandring til den ene Side, at det virkelig kun er for Lidet at regne, at man paa den anden Side sætter denne halve Mill. Ved alle de Kjøbstæder, hvor Byens Grund gaaer noget mere ud fra Byen, vil Landsognet jo omrent i Reglen være en halv Mill fra Byens Areltorv, og i alle disse Tilfælde vil det indtræde, som Lovforslaget nu gaaer ud paa. Med Hensyn til Landboerne troer jeg ikke, der er nogen tilstrækkelig Grund til at stemme mod mit Forslag, thi den, der boer mellem en Landhaandværker, som boer en halv Mill fra Kjøbstaden, og Areltorvet i Kjøbstaden, vil aldrig kunne faae langt til nogen af de Haandværkere, han bruger. Med Hensyn til de Forslag, der gaae ud paa at fastsætte en vis Tidsbestemmelse for Afstandsbestemmelsen, skal jeg dog, til hvad der af Flere er anført, sige, at man ved en tidligere Paragraph har vedtaget, at enhver Kjøbstads Communalbestyrelse kan, for den enkelte Byes Bedkommende, gjøre Indstilling til Indenrigsministeren om at lade Afstandsbestemmelsen falde bort, og med denne Bestemmelse ville, forekommer det mig, de Herrer, der alvorlig troe paa, hvad de sige, at Afstandsbestemmelsen vil være til Kjøbstadens Skade, kunne være ganske sikre paa, at Communalbestyrelserne, saasnart det viser sig, at de Herrer have Ret, pløbliffelig ville gjøre en saadan Indstilling. Naar man derfor, som sagt, selv har alvorlig Tro til det, man siger, seer jeg ikke, at der kan være allermindeste Betænkelse ved at vedtage Afstandsbestemmelsen uden nogensomhelst Tidsfrist.

Grundtvig: For at begynde med det Sidste skal jeg anmærke, at den Tro har jeg

rigtignok ikke til Communalbestyrelserne, at de, i samme Dieblit Borgermeningen er afgjort for Gøt eller Andet, sætte sig i Bevægelse; det har jeg aldrig mærket ved nogen af de Communalbestyrelser, som jeg har seet, og ialtsald vide vi, at det ikke er Tilfældet i Hovedstaden; dens Communalbestyrelse giver intet Exempel i saa Henseende. Hvad nu i det Hele angaaer Spørgsmaalet om Afstand fra Kjøbstaden, saa maa jeg være aldeles enig med, hvad den høitærede Indenrigsminister bemærkede, at vi altid skulde have for Die, at der ikke ved denne Lov skulde gives mindre Frihed, end der har været før, og derfor synes det mig, at denne Paragraph i sin Heelhed maatte fordømme sig selv, da den jo, idetmindste tildeels, indfører en Indstrænkning, som ikke tidligere har fundet Sted, idet den medfører, at paa de Steder, hvor man hidtil har kunnet ned sætte sig og drive sin Haandtering efter Bevilling, kan man her efter ikke længere gjøre dette, saalænge denne Paragraph er ved Magt. Det er jo ogsaa vist, hvad den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de Valgfreds (Monrad) bemærkede, at ved at sætte Afstanden til en Mill berøver man mange Steder hele Mellemrummet mellem Kjøbstæderne Ret til at blive Sæde for saadan Haandværks eller Fabrikdrift. Det er jo ingenlunde en Sjeldenhed, at Kjøbstæderne ligge hverandre saa nær som, for at nævne det mig nærmest bekendte Tilfælde, Præstø og Bordingborg; der er neppe to Mill imellem disse to Kjøbstæder, og sølgelig vil den ene Kjøbstads Mill jo strække sig lige til den andens, saa at der neppe bliver noget Sted, hvor der kan drives Haandværksnæring. Man kan jo have meget forskjellige Meninger om, hvorvidt en saadan Grænsbestemmelse i det Hele vil være Kjøbstadbeboerne til Nytte eller til Skade, til Fordeel eller til Tab, men det kan dog ikke nægtes, at der meget ofte vil være baade grundet Anledning og Lyst hos Kjøbstadbeboerne til at flytte deres Haandtering ud paa Landet, hvor de da baade vilde og maatte vælge en kortere Afstand fra Byen, og at, hvad ogsaa blev bemærket af den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de Valgfreds, i de Tilfælde, som jo ikke ere saameget